



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення державної політики в сфері культури та створення умов для запровадження теле- і радіоканалів культурно-освітнього мовлення (реєстр. № 2537 від 3 квітня 2015 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 12 травня 2016 року (протокол № 47) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення державної політики в сфері культури та створення умов для запровадження теле- і радіоканалів культурно-освітнього мовлення (реєстр. № 2537 від 3 квітня 2015 року), поданий народним депутатом України Княжицьким М.Л. (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту, основною метою його прийняття відповідно до рекомендацій № R (96) 10 Комітету Ради Європи від 11 вересня 1996 року країнам-членам відносно гарантій незалежного суспільного мовлення, є створення необхідних умов для діяльності культурно-освітнього каналу Національної суспільної телерадіокомпанії України (далі – НСТУ) та відображення в ефірі різноманіття ідей та думок, що панують в країні.

Для досягнення цієї мети суб'єктом права законодавчої ініціативи пропонується: «визначити процедуру вивільнення та виділення каналів мовлення (радіочастот) для культурно-освітнього телевізійного та радіоканалу НСТУ; визначити порядок отримання ліцензії на мовлення НСТУ для запровадження додаткових програм, в тому числі культурно-освітньої програми; вирішити питання щодо передачі суспільному мовнику каналів мовлення, незаконно виділених телерадіоорганізаціям, всупереч встановлених законом заборон».

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України Комітет виходить з наступного.

Згідно Конституції України держава сприяє розвитку української культури (стаття 11), суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності (стаття 15).

Відповідно до пункту 11 частини першої статті 92 Основного Закону України виключно законами України визначаються засади утворення і діяльності засобів масової інформації.

У частині першій та другій статті 34 Конституції України зазначено, що кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір.

Свобода вираження поглядів була проголошена також в міжнародних документах, зокрема в статті 19 Загальної декларації прав людини ООН від 10 грудня 1948 року, в статті 10 Європейської конвенції з прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року (набула чинності для України 11 вересня 1997 року) та пункті першому частини 1 Декларації про свободу вираження поглядів та інформації від 29 квітня 1982 року.

Загальна декларація прав людини проголошує, що кожна людина має право на свободу переконань і на вільне їх виявлення (стаття 19). Це право криє в собі свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань та свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів.

Згідно зі статтею 10 Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод, кожен має право вільно висловлювати свою думку. Це право означає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і поширювати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від державних кордонів. Але ця стаття не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіомовних, телевізійних або кінематографічних підприємств.

Варто зазначити, що у Аналізі до Закону України «Про телебачення та радіомовлення», підготовленому для Підрозділу Ради Європи з питань медіа на прохання органів державної влади України, здійсненого в місті Страсбург (листопад 2011 року), звертається увага на відповідність законодавства України статті 10 Європейської конвенції з прав людини, в якій зазначається, що «кожен має право на свободу вираження поглядів». Тобто, фактична заборона фізичним особам, які не є громадянами України, а також іноземним юридичним особам, засновувати телерадіомовні компанії, що запропоновано у новій статті 37-1 Законопроекту суперечить статті 10 Європейської конвенції з прав людини.

Декларація про свободу вираження поглядів та інформації від 29 квітня 1982 року, закликає держави – члени, зокрема, «забезпечити в розумних межах доступ, передання і поширення інформації та ідей як усередині

держави, так і за її межами» та визначає основоположним елементом принципів справжньої демократії, верховенства права й поваги прав людини, схвалених урядами держав – членів ради Європи, та основою їх співробітництва свободу вираження поглядів та інформації (пункт перший частини першої).

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своєму висновку висловило низку зауважень до Законопроекту, які втім не стосуються його невідповідності нормам Основного Закону України, та вважає, що чинне законодавство вже містить достатні правові передумови для побудови в Україні «повноцінної системи суспільного телебачення, що ґрунтується на інформаційному різноманітті та забезпеченні прав та охоронюваних законом інтересів максимальної кількості громадян України щодо отримання інформації від організацій суспільного телебачення».

Прийняття законів Конституція України відносить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Положення Законопроекту відповідають наведеній конституційно-правовій основі.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення державної політики в сфері культури та створення умов для запровадження теле- і радіоканалів культурно-освітнього мовлення (реєстр. № 2537 від 3 квітня 2015 року), поданий народним депутатом України Княжицьким М.Л., не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ